

การวิเคราะห์การเมืองไทยช่วงปี ๒๕๑๖-๒๕๑๙

นายจตุพร บุรุษพัฒน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดมหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๓๓

ISBN 974-576-844-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

016641

๕ ๑๐๖๑๒๐๗๙

AN ANALYSIS OF THAI POLITICS 1973-1976

Mr. Jatuporn Buruspat

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts

Department of Government
Graduate School

Chulalongkorn University

1990

ISBN 974-576-844-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์การเมืองไทยช่วงปี 2516-2519
โดย นายจตุพร บุรุษพัฒน์
ภาควิชา การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ

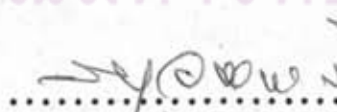
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาดำเนินการตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร รัชชากัญ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ จรูญ สุภาพ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา สุจิตตนารักษ์)

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

นายจตุพร บุรุษพัฒน์ : การวิเคราะห์การเมืองไทยช่วงปี 2516-2519 : (AN ANALYSIS OF THAI POLITICS 1973-1976) อาจารย์ที่ปรึกษา : รศ.ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ, 283 หน้า.

ปัญหาที่สำคัญของประเทศไทยคือ การหารูปแบบการปกครองที่เหมาะสมกับสภาวะของแต่ละประเทศ การปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นรูปแบบหนึ่งของการปกครองที่หลายประเทศต่างต้องการ

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่ง ที่ได้ดำเนินการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยและประสบกับความล้มเหลวตลอดมา แม้หลังการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในวันที่ 14 ตุลาคม 2516 โดยขบวนการกลุ่มปัญญาชน ซึ่งประกอบด้วย นักเรียน นิสิต นักศึกษาและประชาชน อันมีศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทยเป็นแกนนำ การเมืองไทยในช่วงเวลานี้ นับเป็นช่วงที่ประชาธิปไตยกำลังสดใส ประชาชนทั่วไปตื่นตัวและสนใจการเมืองกันอย่างมากมายน มีการใช้สิทธิเสรีภาพกันอย่างเต็มที่ มีการจัดตั้งกลุ่มการเมือง สมาคมและชมรมต่าง ๆ แต่การปกครองระบอบประชาธิปไตยที่เกิดจากการเรียกร้องของกลุ่มต่าง ๆ ดังกล่าวต้องประสบกับความล้มเหลวในระยะเวลาอันสั้น โดยการทำให้รัฐประหารในวันที่ 6 ตุลาคม 2519 ภายใต้การนำของพลเรือเอก สงัด ชลออยู่ หัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน

ประชาธิปไตยของไทยในระหว่าง 14 ตุลาคม 2516 ถึง 6 ตุลาคม 2519 ประสบความล้มเหลวอย่างรวดเร็วเกินความคาดหมายของประชาชนทั่วไป สภาพการเมืองในระยะนั้นถ้าดูกันอย่างผิวเผินแล้ว ดูเหมือนว่าประเทศไทยได้เข้าสู่ระบบการปกครองประชาธิปไตยอย่างแท้จริง แต่เมื่อวิเคราะห์สภาพการณ์ที่แท้จริงจะพบว่า การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในช่วงเวลาดังกล่าว เป็นเพียงแนวทางเพื่อแสวงหาประชาธิปไตยเท่านั้น การตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในขณะนั้น เป็นผลเนื่องมาจากการถูกกดขี่ทางการเมืองภายใต้ระบอบเผด็จการทหารและเมื่อเวลาผ่านไป สภาพการณ์ต่าง ๆ ก็กลับคืนเข้าสู่สภาพเดิมอีก

ประชาธิปไตยของไทยในช่วงเวลาดังกล่าว ประสบความล้มเหลวไม่สามารถไปสู่เป้าหมายของประชาธิปไตยที่แท้จริงได้นั้นมีสาเหตุมาจากสภาพสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมทางการเมืองของประเทศไทยที่ไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างแต่อย่างใด กล่าวได้ว่าเป็นความล้มเหลวที่เกิดจากระบบทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมทางการเมืองพร้อม ๆ กัน.

ภาควิชา การปกครอง
สาขาวิชา การปกครอง
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

MR. CHATUPHORN BURUSAPHAT: AN ANALYSIS OF THAI POLITICS 1973-1976, CONSULTANT: ASSOCIATE PROFESSOR DR. PREECHA HONGKRAILOET, 283 PAGES.

An important problem of underdeveloped countries or developing countries is to seek a form of government suitable for the condition of each country. The democratic system of government is a form of government wanted by several countries.

Thailand is one country that has applied the democratic system of government and met with failure throughout. Even after the October 14, 1973 political change by the movement of intellectual groups consisting of students and people with the Student Center of Thailand acting as the leading axis, Thai politics during this said period is regarded as experiencing a period in which democracy was getting bright and the people in general were greatly alert and interested in politics; rights and freedoms were fully exercised, and political groups, associations and clubs were formed; but the democratic system of government that stemmed from the demands of the said various groups had to meet with failure in a short time due to the October 6, 1976 coup d' etat staged under the leadership of Admiral Sangat Chaloyoo, leader of the National Reform Party.

Thailand's democracy during the period from October 14, 1973 to October 6, 1976 met with failure sooner than the expectations of the people in general. The political situation during that period, if superficially viewed, looked as if Thailand had really moved into the democratic system of government; but when the real situation is analyzed, it will be seen that the political change during the said period was but a way to seek after democracy. The people's political alertness at that time was a result of the state of being under the political pressure of a military dictatorial system, and with the passage of time various situations returned to their original conditions.

Thailand's democracy during the said period met with failure, being unable to reach the aim of genuine democracy. What caused the failure was the absence of any change in Thailand's social, economic, political cultural conditions. The failure can be attributed to all of the social, economic and political cultural systems combined.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา การปกครอง
สาขาวิชา การปกครอง
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดีของ
รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่ง
ท่านได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ของการวิจัยด้วยดีตลอด และผู้วิจัยของ
กราบขอบพระคุณท่านศาสตราจารย์ จรูญ สุภาพ และ ท่านรองศาสตราจารย์
ดร.วิทยา สุจริตธนารักษ์ ซึ่งได้กรุณาเป็นกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำและแก้ไขบางส่วนใน เนื้อหาของวิทยานิพนธ์

ผู้วิจัยของกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ที่ช่วยสนับสนุน ตักเตือน
เร่งรัด ให้ผู้เขียนกระตือรือร้นในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงไปได้

และขอขอบคุณ คุณบุษดี ทิยาพันธุ์ คุณรัตนา ดันวิลาส คุณอุมาวัฒน์
แสงจันทร์ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา และน้ำใจจาก
ญาติมิตรสหายทุกคนที่ไม่สามารถเอ่ยนามได้หมด ขอขอบคุณท่านนายอำเภอ เวียง
ป่าเป้า ที่เข้าใจผู้วิจัยตลอดมา

ประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขออุทิศให้แก่คณะรัฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นสถาบันที่ได้อบรม ปลูกฝังให้ความรู้ ตั้งแต่การ
ศึกษาระดับบัณฑิตจนถึงระดับมหาบัณฑิต แก่ผู้วิจัยโดยตลอด

ศูนย์วิทยพัชยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จตุพร บุรุษพัฒน์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญตาราง.....	ง
สารบัญแผนภูมิ.....	จ
บทที่ 1	
บทนำ.....	1
สภาพปัญหาและความสำคัญ.....	2
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	10
ขอบข่ายของการศึกษา.....	10
สมมติฐานในการศึกษา.....	10
นิยามศัพท์.....	11
วิธีการศึกษาริจัย.....	11
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	12
การนำ เสนอวิทยานิพนธ์.....	12
2	
ความหมายของประชาธิปไตยและอุดมการณ์ทางการเมือง.....	14
ความหมายของประชาธิปไตย.....	14
หลักการพื้นฐานของประชาธิปไตย.....	16
อุดมการณ์ทางการเมือง ในระบอบประชาธิปไตย.....	25
การวิเคราะห์ลักษณะความขัดแย้งทางด้านอุดมการณ์ของการ เมืองไทย... ..	29
อุดมการณ์ทางการเมืองที่พึงปรารถนาของชาติไทย.....	33
ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยของไทย.....	38
หลักการประชาธิปไตยที่แท้จริงตามความหมายของ โลก เสรี.....	43

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

	อำนาจอธิปไตย.....	45
	สถาบันรัฐสภา.....	50
	วุฒิสภา.....	52
	สภาผู้แทนราษฎร.....	53
	หน้าที่และบทบาทของสภา.....	67
	รัฐธรรมนูญ.....	73
	ประวัติรัฐธรรมนูญของไทย.....	75
	พรรคการเมือง.....	86
3	การเมืองการปกครองไทยระหว่าง พ.ศ.2516-2519.....	93
	มูลเหตุเบื้องต้นของการปฏิวัติ 14 ตุลาคม 2516.....	93
	กลุ่มผลประโยชน์.....	110
	เหตุการณ์ปฏิวัติ 14 ตุลาคม 2516.....	113
	ขบวนการนิสิตนักศึกษาและประชาชน.....	114
	สภาพของสังคมหลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516.....	125
	สถานภาพของรัฐบาลหลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516.....	126
	สภาพการเมืองไทยภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับพุทธศักราช 2517.....	129
	สภาพการเมืองก่อน 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519.....	132
	การปฏิวัติ 6 ตุลาคม 2519.....	134
	บทวิเคราะห์สาเหตุของเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516.....	136
	บทวิเคราะห์สถานการณ์ทางการเมือง พ.ศ. 2517-2519.....	143
	ความสัมพันธ์กับต่างประเทศ.....	151
	การวิเคราะห์การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ. 2518.....	154
	รูปโฉมใหม่ของรัฐสภา.....	160

4	นโยบายและทิศทางการปกครองของคณะรัฐบาลในช่วงปี พ.ศ. 2516-2519.....	163
	ทิศทางการปกครองของคณะรัฐบาลไทยในช่วงปี พ.ศ. 2516-2519.....	166
	นโยบายทางการเมืองของรัฐธรรมนูญพุทธศักราช 2517.....	170
	การวิเคราะห์นโยบายของรัฐบาล ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช.....	176
	นโยบายการเมืองของรัฐบาล ม.ร.ว.ศีกฤทธิ์ ปราโมช.....	195
	วิเคราะห์การปฏิบัติงานของรัฐบาลของ ม.ร.ว.ศีกฤทธิ์ ปราโมช... ..	197
	นโยบายการเมืองของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2519.....	198
	คำแถลงการณ์ของคณะปฏิวัติการปกครองแผ่นดิน.....	201
	วิเคราะห์นโยบายการปกครองของรัฐบาลนายธานินทร์ กรัยวิเชียร.....	210
5	บทสรุปและข้อ เสนอแนะ.....	213
	สรุป.....	213
	ผลสรุปของวิกฤตการณ์ทางการเมือง 14 ตุลาคม พ.ศ.2516.....	219
	สรุปผลของวิกฤตการณ์ทางการเมือง 6 ตุลาคม พ.ศ.2519.....	220
	ข้อ เสนอแนะ.....	222
	บรรณานุกรม.....	225
	ภาคผนวก.....	230
	ประวัติผู้เขียน.....	283

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 3.1	สินค้าขาออกของประเทศไทย.....	102
3.2	จำนวนผู้ใช้แรงงาน ผลผลิตแห่งชาติภายในและประสิทธิภาพ ภายในการผลิตระหว่างภาค เกษตรกรรมและภาคอื่นระหว่าง ปี พ.ศ. 2503-2513.....	103
3.3	อัตราการเกิดชุมชนและผู้รู้หนังสือ.....	104
3.4	ประชากรอาชีพต่าง ๆ อายุตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป.....	105
3.5	องค์ประกอบสภาผู้แทนราษฎรของประเทศไทยปี พ.ศ.2518.....	155-156
3.6	องค์ประกอบของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำแนกเป็นรายภาค.....	157
3.7	องค์ประกอบของสภาผู้แทนราษฎร.....	162

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

หน้า

แผนภูมิที่ 1	จำแนกภูมิหลังของพระรศการเมืองไทย : เปรียบเทียบพระรศการเมืองปี พ.ศ. 2511 กับปี พ.ศ. 2518.....	149
2	ความสัมพันธ์ระหว่างการออกเสียงของกลุ่มอนุรักษ์นิยมกับรายได้ต่อหัว.....	158
3	ความสัมพันธ์ระหว่างความรุนแรงในภูมิภาคกับรายได้ต่อหัวเป็นรายภาค.....	159

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย